

3/12

Kancelaria Adwokacka Piotr Pszczółkowski
90-514 Łódź al. Kościuszki 53/1
tel./fax. (0-42) 637-37-35 (0-42) 637-37-36 tel. kom. 509 303 883

Województwo Łódzkie
Wojewódzka Prokuratura Okręgowa
W Łodzi
Wpłynęło: 2014-06-16
Zal. 5 + Kp. *P. Pszczółkowski*

adwokat Piotr Pszczółkowski

Warszawa, dnia 13 czerwca 2014 roku

Do
Wojskowej Prokuratury Okręgowej
w Warszawie

adwokat Piotr Pszczółkowski

*in Filipowi
Kowalski*

pełnomocnik wykonujących prawa
pokrzywdzonych:

Wojewódzka Prokuratura Okręgowa
w sprawie sygn.akt: PO SI 54/10

- czy na próbach przekazanych CLKP, nie zużytych do badań w toku prac nad opinią E-che 90/12 ujawniono ślady substancji wybuchowych lub produktów ich rozkładu jeżeli tak to jakie to substancje i jaki materiał wybuchowy?,
- czy na próbach pobranych ze szczątków samolotu TU 154 M nr 101 ujawniono ślady substancji wybuchowych lub produktów ich rozkładu jeżeli tak to jakie to substancje i jaki materiał wybuchowy?,
- czy szczątki samolotu TU 154 M nr 101 noszą ślady wskazujące na poddanie działaniu materiałów wybuchowych?

Wnoszę o dokonanie wyboru instytucji naukowej posiadającej certyfikat ISO 17025. Wnoszę o zobowiązanie wybranej instytucji do udziału we wszystkich czynnościach zmierzających do wydania opinii, w szczególności ponownego pobrania prób na terenie lotniska Siewiernyj w Smoleńsku, a w przypadku zarządzenia ekshumacji kolejnych ciał ofiar do pobrania prób w tym zakresie. Wnoszę o zapewnienie pełnomocnikowi wykonującym prawa pokrzywdzonych udziału we wszelkich czynnościach śledztwa zmierzających do pobrania prób i wydania opinii.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 05 kwietnia 2012 roku Wojskowa Prokuratura Okręgowa w Warszawie zleciła CLKP w Warszawie wydanie opinii zmierzającej do ustalenia czy w próbach pobranych podczas oględzin miejsca zdarzenia – lotniska Siewiernyj, szczątkach samolotu TU -154 M nr boczny 101 oraz szczątkach foteli, a także prób pobranych z ekshumowanych ciał ofiar występują ślady materiałów wybuchowych bądź produkty ich rozkładu, oraz czy szczątki samolotu TU 154 M nr boczny 101 noszą ślady wskazujące na poddanie samolotu działaniu materiałów wybuchowych. Biegli tej instytucji uczestniczyli w pobieraniu prób, do badań na terenie lotniska, namiotu i szopy ze szczątkami samolotu, pobierali próby z ekshumowanych ciał ofiar katastrofy, a następnie w badaniach chromatograficznych w kierunku wykrywania materiałów wybuchowych. Biegli zostali zapoznani z konstrukcją samolotu TU 154 M, dokonali badań i oględzin samolotu TU 154 M nr boczny 102, oględzin przedmiotów należących zabezpieczonych przez Żandarmerię Wojskową, oraz foteli rezerwowych pochodzących z samolotu TU 154 M nr boczny 101. W dniu 24 czerwca 2013 roku biegli CLKP w Warszawie wydali tzw. częściowe sprawozdanie z badań, a w 27 grudnia 2013 roku doręczyli do prokuratury opinię E-Che 90/12, z dnia 23 grudnia 2013 roku. Opinię uzupełniono opiniami uzupełniającymi z dnia 06 lutego 2014 roku i 28 marca 2014 roku.

W dniu 15 kwietnia 2014 roku Prof. dr hab. [REDAKTOWANE] i Prof. dr hab. [REDAKTOWANE] zgodzili się wydać opinię prywatną o poprawności metodologicznej, analitycznej, zupełności i pełności badań metodą chromatografii wykonanych przez CLKP. Prof. [REDAKTOWANE] jest profesorem chemii organicznej, a prof. [REDAKTOWANE] - chemii fizycznej i teoretycznej, ze specjalnością w zakresie metod spektroskopowych w chemii. Oboje są wybitnymi specjalistami w zakresie identyfikacji związków organicznych, do jakich należą materiały wybuchowe. Prof. [REDAKTOWANE] ma wielkie doświadczenie w badaniach z wykorzystaniem metody chromatografii; oboje publikowali na temat związków nitrowych. Oboje związani są z Polską Akademią Nauk. Opiniujący dysponowali wydaniem przez Wojskową Prokuratorę Okręgową w Warszawie plikiem w formacie PDF „opinia 02” oraz plikiem PDF „1”. Pierwszy z plików zawierał opinię CLKP wraz z opiniami uzupełniającymi i korektami, materiałem poglądowym w postaci chromatogramów oraz materiałem fotograficznym. Drugi z plików zawierał tzw. sprawozdanie z badań – wstępną opinię CLKP z 24 czerwca 2013 roku. Posiadany przez specjalistów materiał dowodowy stanowi załącznik do opinii.

Załączona do niniejszego wniosku opinia prywatna Prof. dr hab. [REDAKTOWANE] i Prof. dr hab. [REDAKTOWANE] między innymi stwierdza następujące wady i błędy opinii CLKP w Warszawie nr E-che 90/12:

1/ metodologiczną niepoprawność opinii CLKP, polegającą na równoprawnym traktowaniu czterech metod badawczych, w sytuacji kiedy jedna z metod - GC/MS, jest bardziej zaawansowana, a metoda HPLC/DAD stosunkowo mało czuła, zwłaszcza do materiałów wybuchowych typu HMX, RDX, czy pentryt. Za dyskwalifikujący opinię CLKP opiniujący uznają błąd polegający na przyjęciu zasady, iż dopiero zgodne wskazanie wszystkich czterech metod stanowi dowód na występowanie materiału wybuchowego, wobec używania różnych zestawów wzorców w różnych metodach, oraz całkowicie błędnej interpretacji większości wyników otrzymanych metodą GC/TEA,

2/ błędy w zakresie prawidłowości prowadzonych przez biegłych badań analitycznych, złą obsługę urządzeń badawczych, czego wynikiem są nieczytelne – nie nadające się do interpretacji chromatogramy, tzw. przeładowanie (nadmierne obciążenie kolumny) w 21 procentach próbek, lub przekroczenie zakresu pomiarowego detektora, oraz pobieżnie wykonywane czynności związane z czyszczeniem kolumny chromatograficznej po dniu 05 czerwca 2013 roku,

3/ błędy w zakresie interpretacji wyników badań, zdaniem specjalistów znaczna część nadających się do interpretacji chromatogramów wykonanych przez CLKP wskazuje na wysokie prawdopodobieństwo występowania w badanych próbach związku chemicznego o sybolu RDX – heksogenu. Specjaliści wskazali także, że prezentowana na ponad 80 chromatogramach wyznaczonych metodą GC/TEA konkluzja, jakoby wynik badania wskazywał na obecność nie RDX, ale ftalanów jest całkowicie nieprawdziwa, gdyż urządzenie TEA użyte przez biegłych, w ogóle nie jest w stanie wykryć takich związków,

4/ błędy w zakresie przechowywania roztworów substancji wzorcowych – używanie próbek wzorcowych w stanie niemal całkowitej dekompozycji chemicznej,

5/ wynikające z analizy opinii, CLKP, a niemożliwe w praktyce badanie próbek w tym samym czasie,

6/ błędy w interpretacji spójności wyników metod GC/ECD i GC/TEA,

7/ błąd w zakresie nieopisania sposobu przechowywania próbek,

8/ dokonywanie pomiarów GC/TEA i GC/MS w zbyt krótkich odstępach czasowych w przypadku ponad 66 % próbek badanych po 5 czerwca 2013 r.,

9/ brak codziennych pomiarów chromatogramów wzorców.

Zdaniem autorów opinii prywatnej przedstawione w opinii nr E-che 90/12 badania laboratoryjne na temat obecności materiałów wybuchowych i produktów ich degradacji należy uznać za niepoprawne, obarczone licznymi błędami, a wnioski opinii za częściowo dowolne, częściowo zaś niedostatecznie uzasadnione. W wielu przypadkach dokumentacja badań laboratoryjnych nie pozwala na dokonanie jakiejkolwiek oceny poprawności wniosków opinii. W toku opiniowania nie zinterpretowano wszystkich wyników, nie wykonano testu poprawności przyjętej metodologii badań. Zaniechano możliwych do przeprowadzenia i wskazanych w konkretnych uwarunkowaniach szerszych metod badawczych. Mimo znacznego upływu czasu od katastrofy do podjęcia badań, zrezygnowano z metod gwarantujących eliminację ryzyka zanieczyszczenia pobranego materiału. W wielu sytuacjach interpretacja wyników uzyskanych badań została oceniona jako nieprawidłowa.

W szczególności należy podkreślić, że chromatogramy badań wykonanych metodami GC/ECD i GC/TEA zgodnie wskazują na liczne pozytywne wyniki RDX. Nie przedstawiono bowiem żadnego dowodu - mimo jego prostoty - że sygnał zbieżny z RDX, wykryty w wielu próbkach metodą GC/TEA pochodzi od ftalanu a nie od RDX. W kilku przypadkach występuje również sygnał analityczny pentrytu (PETN). Pozytywne wyniki dotyczą głównie próbek pobranych z poszycia fotel i ich części metalowych, a zatem na podstawie analizy tej części wyników należałoby wnioskować, że na pokładzie samolotu TU 154 M z dużym prawdopodobieństwem mogły znajdować się środki wybuchowe.

Z powyższych powodów opinia Centralnego Laboratorium Kryminalistyki Policji w Warszawie E-che 90/12 nie stanowi zatem opinii jasnej i pełnej w rozumieniu art. 201 k.p.k. Proces badawczy prób na obecność materiałów wybuchowych i produktów ich rozpadu należy w ocenie opiniujących niezwłocznie podjąć, aby maksymalnie obniżyć ryzyko błędu, związane z negatywnym dla tego rodzaju badań skutkiem upływu czasu. W procesie badania i opiniowania należy również wyjść poza rutynowe rozwiązania, znane z literatury na temat analizy śladów powybuchowych, gdzie czynnik tak znacznego przesunięcia w czasie, a więc i zaawansowanego zaniku (nikłych już z samej natury) śladów na ogół nie występuje. Opinia E-che nr 90/12 Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji w Warszawie obarczona wyżej opisanymi licznymi błędami metodologicznymi i merytorycznymi nie może bowiem stanowić dowodu rozstrzygającego w badanych obszarach i obiektach kwestii obecności bądź braku śladów materiałów wybuchowych i produktów ich rozpadu.

W ocenie wydających prywatną opinię, opinia CLKP jest niejasna i niepełna. Przesłuchanie obu wnioskowanych świadków ma na celu przekonanie o wskazanych przez nich wadach opinii CLKP także organ prowadzący postępowanie. W sytuacji, w której mimo lektury załączonej opinii prywatnej i przeprowadzenia czynności wnioskowanej ad 1/ prokuratura nadal nie będzie przekonana co do oceny zupełności i jasności opinii nr E-che 90/12, niezbędne będzie wezwanie wydających ją biegłych, celem odpowiedzi na zastrzeżenia wskazane w treści opinii prywatnej. Wnioskodawca wnosi o przeprowadzenie tego dowodu jedynie ewentualnie, w sytuacji kiedy byłoby to dla organu prowadzącego postępowanie niezbędne dla stwierdzenia jasności i zupełności opinii E-che 90/12, dla realizacji wniosku ad 3/. Wnioskodawca widzi bowiem konieczność dopuszczenia dowodu z opinii innej niż CLKP w Warszawie instytucji, a możliwość dopuszczenia tego dowodu w ocenie wnioskodawcy zajdzie już po przesłuchaniu autorów na okoliczność wydanej przez nich opinii prywatnej, bez konieczności słuchania biegłych z CLKP w Warszawie.

W zakresie wniosku ad 3/ wybór instytucji, której zlecone zostanie opiniowanie w sprawie powinien uwzględniać posiadanie certyfikatu ISO 17025 w zakresie badania materiałów wybuchowych. Wyłączenie od opiniowania instytucji mającej siedzibę na terenie Federacji Rosyjskiej jest uzasadnione miejscem i okolicznościami katastrofy. Instytucja, której zostanie zlecone opiniowanie powinna wykorzystać do badań zarówno próby pozostałe częściowo po niszczących badaniach przeprowadzonych przez CLKP w Warszawie jak również powtórzyć czynności procesowe oględzin miejsca zdarzenia i wraku samolotu TU 154 M oraz wytypować i pobrać próby z miejsca zdarzenia i szczątków samolotu oraz szczątków foteli lotniczych, a w razie możliwości (zarządzenia przez Wojskową Prokuraturę Okręgową w Warszawie otwarcia grobów ofiar) także z ekshumowanych ciał ofiar. Nie zużyte do prac nad opinią E-che nr 90/12 próbki stałe odzyskane z CLKP będzie można badać jeżeli były przechowywane we właściwych warunkach. Prawdopodobieństwo możliwości ponownego badania próbek ciekłych jest znikome. Przed ewentualnym sporządzeniem roztworów do badań chromatograficznych niezbędne jest zbadanie stanu próbek przy pomocy spektrometrów ruchliwości jonów i uzyskanie pozytywnych wskazań. Stąd między innymi wniosek o ponowne pobranie materiału do badań, w toku oględzin miejsca zdarzenia i wraku. Innym powodem wnioskowania o ponowne podjęcie badań po uprzednim ponownym wytypowaniu i pobraniu prób będą z pewnością warunki jakie podejmując się przeprowadzenia nowego procesu badawczego postawią nowi biegli. W procesie pobierania prób i procesie badawczym powinni mieć zapewniony udział nie tylko biegli i prokuratorzy, ale strony i ich pełnomocnicy procesowi.

Piotr Pszczółkowski
adwokat

